

Jak rząd wspiera poszkodowanych w powodzi

Podejście 2024-09-19

Donald Tusk obiecuje szybką pomoc finansową dla powodzian, wsparcie dla przedsiębiorców i kredytobiorców. Rząd szykuje specjalne regulacje w związku z katastrofą.

Punkt wyjścia

Skala zniszczeń wywołanych powodzią jest ogromna, choć trudna do oszacowania, zwłaszcza że zagrożenie wciąż jeszcze nie ustało, bo fala powodziowa przesuwa w kierunku kolejnych miast. Po powodzi w 1997 r. straty były szacowane na około 12 mld zł (to 36-39 mld zł przy obecnych cenach), teraz mogą być nawet większe. Rządzący od pierwszych dni kryzysu obiecują pomoc, do czego zamierzają wykorzystać różne instrumenty finansowe. Powodzian wspierają służby, m.in. wojsko, policja, straż pożarna, oraz przedstawiciele urzędów państwowych i samorządowych. W akcję włączyli się sportowcy, celebryci, organizacje pomocowe, a MinFin umożliwiło stosowanie zerowej stawki VAT dla darowizn na rzecz powodzian do końca 2024 r. Kluczowa będzie jednak długofalowa pomoc systemowa. Przedstawiamy dotychczasowe propozycje rządzących w tym zakresie.

Podejście

Rząd pomaga osobom indywidualnym. Według zapowiedzi premiera poszkodowani mogą otrzymać 10 tys. zł natychmiastowej pomocy – 8 tys. zł z tytułu pomocy społecznej i 2 tys. zł jako zasiłek powodziowy. Powodzianie będą mogli ubiegać się o 100 tys. zł na remont mieszkania, a także o 200 tys. zł na odbudowę budynków mieszkalnych. Pomoc ta będzie bezzwrotna. MinFin Andrzej Domański zapowiedział, że Fundusz Wsparcia Kredytobiorców przejmie spłatę 12 rat kredytów hipotecznych zaciągniętych przez osoby poszkodowane przez powódź. Także ta pomoc nie będzie podlegała zwrotowi. Domański w rozmowach z przedstawicielami sektora bankowego apeluje również o wypracowanie szybkich rozwiązań odraczających płatność rat innych kredytów.

Luzuje warunki spłaty zobowiązań przez firmy. Resort zaproponuje rozwiązania pozwalające na odroczenie płatności podatków PIT, CIT i VAT przez przedsiębiorców dotkniętych powodzią. W przypadku VAT odroczenie będzie obowiązywać do 25 stycznia 2025 r. PIT i CIT podatnicy rozliczą dopiero w zeznaniach rocznych (a nie w cyklu miesięcznym). Poszkodowani przedsiębiorcy będą mogli zapłacić składki ZUS za 2024 r. do 15 września 2025 r. (a nie do 20. dnia danego miesiąca). Z tytułu opóźnienia nie będą naliczane odsetki. Przedsiębiorcy będą mogli również wystąpić do ZUS o umorzenie składek. MinFin oczekuje, że banki i instytucje finansowe wypracują rozwiązania pozwalające na odroczenie płatności rat kredytów dla małych i średnich firm.

Przekazuje pieniądze z budżetu i z Unii. W budżecie są 2 mld zł na przeciwdziałanie i zwalczanie skutków powodzi. Jest to kwota „na pierwsze działania”, która zapewne wzrośnie. Dodatkowo MinFun Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz ogłosiła, że chce przesunąć 1,5 mld zł z funduszy unijnych na naprawę uszkodzonych domów i infrastruktury, a 3,5 mld zł na budowę wałów przeciwpowodziowych i zbiorników retencyjnych w celu uniknięcia przyszłych katastrof. Rząd chce również wynegocjować dodatkowe pieniądze z Unii na usuwanie szkód po powodzi. Dziś szefowa KomEur Ursula von der Leyen odwiedzi Wrocław, gdzie spotka się z Tuskiem. Obecni będą również premierzy Czech, Słowacji i kanclerz Austrii, czyli liderzy krajów, które dotknęła powódź. Premier Tusk zapowiedział, że „wyciągniemy, co się da z Unii, jeśli chodzi o środki finansowe”.

Wprowadza specjalne regulacje. Od 16 września przez 30 dni w dotkniętych powodzią powiatach obowiązuje stan klęski żywiołowej. Umożliwia to władzy podejmowanie wyjątkowych działań, takich jak regulacja cen albo wprowadzenie zakazu przebywania w określonym miejscu. Premier przestrzegł, że w razie prób „zarobienia na powodzi” wprowadzi ceny urzędowe na wybrane produkty. Rządzący podkreślają, że ogłoszenie stanu klęski żywiołowej odróżnia ich podejście od działań rządu PiS w czasie pandemii, gdy formalnie nie ogłoszono stanu nadzwyczajnego, mimo wprowadzenia szerokich ograniczeń dla praw obywatelskich. MinObr Władysław Kosiniak-Kamysz zapowiedział też przyjęcie specustawy, by uporządkować „wielomiliardowe wydatki” związane z usuwaniem szkód po katastrofie. Powódź spowoduje też przyspieszenie prac nad ustawą o ochronie ludności i obronie cywilnej, która ma usprawnić zarządzanie i komunikację w sytuacjach kryzysowych. Projektem już w przyszłym tygodniu może zająć się Sejm.

co z tego wynika

Donald Tusk stara się pokazać decyzyjność i sprawczość w czasie kryzysu, oferując mechanizmy wsparcia dla różnych osób i podmiotów. Jednocześnie zapowiada, że obecne propozycje to dopiero początek, a planowana przez rząd skala pomocy ma być znacząco większa. W tym kontekście istotna będzie planowana specustawa, która ureguluje i usystematyzuje przedstawione propozycje i ułatwi ich wdrożenie. Z uwagi na nadchodzącą jesień i zimę rząd musi się spieszyć, by zapewnić najpotrzebniejsze wsparcie szczególnie dla osób, które straciły dach nad głową.